

20. ZEM PATRÍ NÁM VŠETKÝM. JE NEVYHNUTNÉ CHRÁNIŤ JU PRE ĎALŠIE GENERÁCIE.

Príroda je ako zložitý mechanizmus, v ktorom všetky časti do seba zapadajú. Každý organizmus má v prírode svoje miesto. Vzťahy medzi organizmami a prostredím a organizmami navzájom skúma rýchlo sa rozvíjajúca prírodná veda, ekológia (slovo ekológia pochádza z gréckeho slova oikos = dom a logos = veda). Keďže živočíchy tvoria živú časť prírody a prostredie tvorí neživú časť, môžeme povedať, že predmetom štúdia ekológie sú vzťahy medzi živou a neživou prírodou.

EKOLOGIA je vedná disciplína, ktorá významne prispieva k záchrane ohrozených druhov fauny a flóry – poskytuje rôznym záchranným programom poznatky o vzťahoch ohrozených živočíchov a rastlín k prostrediu. V súčasnosti vymierajú rastlinné a živočíšne druhy rýchlejšie ako kedykoľvek predtým. Celá história Zeme je sprevádzaná vznikom a zánikom rôznych foriem života. V minulosti to často spôsobovali najmä náhle klimatické zmeny, no dnes však prírodu najväčším ohrozuje človek.

EKOLOGICKÁ STOPA je odhadovaná celková plocha biologicky produktívnej pôdy a vody potrebná na udržiavanie určitého hospodárstva alebo určitej populácie (od jednotlivcov až po celé mesto či štát) na určitej životnej úrovni. Ekologická stopa nám dáva možnosť pozrieť sa na naše aktivity z pohľadu ich udržateľnosti.

V súčasnosti si ľudia uvedomujú ohrozenie prírodného prostredia viac ako kedykoľvek predtým. V rôznych častiach sveta existujú národné parky a prírodné rezervácie a ochrane prírody sa venuje mnoho organizácií. Na Slovensku máme 9 národných parkov: Tatranský národný park, Národný park Nízke Tatry, Pieninský národný park, Národný park Malá Fatra, Národný park Veľká Fatra, Národný park Slovenský raj, Národný park Muránska planina, Národný park Poloniny, Národný park Slovenský kras. Náš najstarší a najväčší národný park je Tatranský národný park, ktorý bol založený v roku 1949 a má rozlohu 738 km².

Človek mení prírodu tak výrazne, že mnohé rastliny a živočíchy nemôžu zmeny prežiť, lebo strácajú vhodné životné prostredie. Druhým veľkým nebezpečenstvom je lov. Ľudia lovia zvieratá pre kožušinu, kožu, rohy a mäso. Ďalším vážnym ohrozením života je znečistenie vody, ovzdušia a pôdy.

ZNEČISTENIE VODY

- ✓ Skládkovaním sa nebezpečné látky dostávajú do pôdy a podzemnej vody a odtiaľ na veľké územie prostredníctvom riek.
- ✓ Priemyselné chemické látky ako pesticídy, herbicídy a hnojivá používané v poľnohospodárstve sa splávajú do riek.
- ✓ Na niektorých miestach sa do vôd vypúšťajú neupravené kanalizačné splašky.
- ✓ Pri každej výrobnej činnosti vzniká priemyselný odpad, pričom kvapalné odpady sa veľmi často vypúšťajú do riek, jazier alebo morí.
- ✓ Najväčšími znečisťovateľmi morí sú ropné tankery.

ZNEČISTENIE OVZDUŠIA

- ✓ Už niekoľko desaťročí sa znečisťuje ovzdušie látkami, ktoré ničia ozón vo vrchnej vrstve atmosféry. Spôsobuje to stenčovanie ozónovej vrstvy alebo taký úbytok, ktorý sa prejavuje ako „ozónová diera“.
- ✓ Ozónovú vrstvu, ktorá bráni prenikaniu ultrafialového žiarenia na zemský povrch, narúšajú freóny,
- ✓ Zmizla takmer tretina dažďových pralesov, pričom

kvôli vyrúbavaniu stromov sa zvyšujú emisie CO₂, v atmosfére sa zachytáva viac tepla a vzniká možnosť skleníkového efektu.

- ✓ Látky, ktoré sa uvoľnia do vzduchu pri spaľovaní fosilných palív a výfukové plyny automobilov spôsobujú kyslý dážď. Ten vážne narušuje ekologickú rovnováhu lesov.

ZNEČISTENIE PÔDY

- ✓ V dôsledku chemizácie poľnohospodárstva prenikajú do pôdy rezíduá rozličných chemických prípravkov, najmä pesticídov a priemyselných hnojív.
- ✓ Z nečistôt produkovaných samotnou poľnohospodárskou výrobou nepriaznivo pôsobia najmä odpady z veľkochovov a odpady zo zle utesnených silážnych jám a hnojísk.
- ✓ Látky pochádzajúce z rôznej nepoľnohospodárskej činnosti, ktoré sa do pôdy dostávajú vo forme vzdušných emisií - priemysel, energetika a automobilizmus.
- ✓ Znečistenie pôdy úzko súvisí aj s celkovým znečistením ovzdušia a vody.